O‘ZBEKISTONDA BANK KREDITLARI HAJMI VA UNING DINAMIKASINING STATISTIK TAHLILI

Shakirova Nigora Axralovna
Tashkent State University of Economics PhD Associate Professor,
Department of Statistics
Phone: +99894-364-00-50
E-mail:shakirova0130@gmail.com
ORCID:https://orcid.org/0009-0006-5025-4764
Anorboyev Odilbek Akbar o’g’li
Toshkent Davlat Iqtisodiyot universiteti
Moliya va moliyaviy texnologiyalar fakulteti talabasi
Tel: +998976745507
E-mail:odilbekanorboyev@gmail.com

Annotatsiya

Maqolada O‘zbekiston bank tizimida kreditlar hajmining o‘zgarishi va dinamikasi 2021–2026-yillar ma’lumotlari asosida statistik tahlil qilinadi. Kredit portfelining nominal o‘sish sur’atlari, jismoniy va yuridik shaxslarga ajratilgan kreditlar tarkibi, banklarning mulkchilik shakli hamda hududiy taqsimot ko‘rib chiqiladi. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining ochiq statistik ma’lumotlari asosida mutlaq o‘sish, yillik o‘sish sur’atlari va tarkibiy ulushlar hisoblanadi. Natijalar kreditlash ko‘lami kengayganini, shu bilan birga kredit/depozit nisbati, hududiy konsentratsiya va kredit risklarini muntazam kuzatish zarurligini ko‘rsatadi. Yakunda statistik shaffoflikni, risklarni baholashni va hududlar bo‘yicha moliyalashtirish muvozanatini yaxshilashga doir takliflar beriladi.

Kalit so‘zlar: *bank krediti, kredit portfeli, statistik tahlil, o‘sish sur’ati, kreditlash, Markaziy bank, hududiy taqsimot, kredit riski.*

Abstract

This article statistically examines the volume and dynamics of bank lending in Uzbekistan using data for 2021–2026. It reviews nominal growth rates, the distribution of loans between individuals and legal entities, ownership structure and regional concentration. Official open statistics published by the Central Bank of Uzbekistan are used to calculate absolute changes, annual growth rates and structural shares. The findings indicate a sustained expansion of lending while highlighting the need to monitor the loan-to-deposit ratio, regional concentration and credit risk. Recommendations focus on statistical transparency, risk assessment and a more balanced regional distribution of finance.

Keywords: *bank loans, loan portfolio, statistical analysis, growth rate, lending, Central Bank, regional distribution, credit risk.*

Аннотация

В статье представлен статистический анализ объёма и динамики банковского кредитования в Узбекистане на основе данных за 2021–2026 годы. Рассматриваются номинальные темпы роста, распределение кредитов между физическими и юридическими лицами, структура собственности банков и региональная концентрация. Использованы открытые статистические данные Центрального банка Республики Узбекистан; рассчитаны абсолютный прирост, годовые темпы роста и структурные доли. Результаты показывают расширение кредитования и подчёркивают необходимость мониторинга соотношения кредитов и депозитов, региональной концентрации и кредитного риска. Предложены меры по повышению прозрачности статистики, совершенствованию оценки рисков и сбалансированному распределению финансовых ресурсов.

Ключевые слова: *банковский кредит, кредитный портфель, статистический анализ, темп роста, кредитование, Центральный банк, региональное распределение, кредитный риск.*

1. KIRISH

Bank krediti jamg‘armalarni investitsiyalarga aylantirish, korxonalarning aylanma mablag‘larini to‘ldirish, uy xo‘jaliklarining yirik xaridlarini moliyalashtirish va tadbirkorlikni kengaytirishning muhim vositasidir. Shu sababli kreditlar hajmi va uning vaqt bo‘yicha o‘zgarishi bank tizimi faolligi, iqtisodiyotdagi talab va moliyaviy barqarorlik haqida muhim ma’lumot beradi.

Kredit portfelining o‘sishi o‘z-o‘zidan ijobiy natijani anglatmaydi. Kreditlar ishlab chiqarish, unumdorlik va daromad keltiruvchi faoliyatga yo‘naltirilsa, iqtisodiy o‘sishni qo‘llab-quvvatlashi mumkin. Biroq kreditlash haddan tashqari tez kengaysa, qarz oluvchilarning to‘lov qobiliyati pasayishi yoki banklarning moliyalashtirish manbalari bilan nomutanosiblik yuzaga kelishi mumkin. Shu bois umumiy summadan tashqari o‘sish sur’atlari, tarkibiy ulushlar va risk ko‘rsatkichlarini birgalikda tahlil qilish zarur.

Maqolaning maqsadi — O‘zbekistonda bank kreditlari hajmining 2021-yil boshidan 2026-yil o‘rtalarigacha bo‘lgan dinamikasini statistik usullar bilan baholash va amaliy takliflar ishlab chiqish. Vazifalar: rasmiy ma’lumotlar asosida vaqt qatorini shakllantirish; mutlaq va nisbiy o‘zgarishlarni hisoblash; kredit portfelining qarz oluvchilar va banklar kesimidagi tarkibini o‘rganish; hududiy konsentratsiyani ko‘rsatish; barqaror kreditlash bo‘yicha tavsiyalar berish.

Tadqiqot obyekti — O‘zbekiston tijorat banklarining kredit portfeli. Predmeti — kreditlar hajmi, o‘sish sur’atlari, tarkibiy nisbatlar va ularning statistik talqini. Asosiy manba Markaziy bankning bank tizimi statistikasi hisoblanadi. 2026-yil uchun 1-iyun holatidagi ma’lumotlar ishlatiladi; ular yil yakuni ko‘rsatkichi emas.

Tadqiqot savoli

Bank kreditlari qanday sur’atda o‘zgardi va umumiy o‘sish kreditlash tarkibi, moliyalashtirish manbalari hamda hududiy taqsimotda qanday xususiyatlar bilan namoyon bo‘ldi?

2. ADABIYOTLAR SHARHI

Bank kreditlashini tahlil qilishda moliyaviy vositachilik, kredit sikli va moliyaviy barqarorlikka oid ilmiy qarashlar muhim nazariy asosdir. Levine (1997) moliyaviy tizim jamg‘armalarni safarbar qilish, investitsiya loyihalarini baholash va resurslarni samaraliroq taqsimlash orqali iqtisodiy o‘sish bilan bog‘liq bo‘lishini ta’kidlaydi. Bu yondashuv kredit hajmini moliyaviy vositachilik ko‘lamini ifodalovchi ko‘rsatkichlardan biri sifatida ko‘rishga imkon beradi.

King va Levine (1993) moliyaviy rivojlanish ko‘rsatkichlari bilan uzoq muddatli iqtisodiy o‘sish o‘rtasidagi bog‘liqlikni o‘rgangan. Biroq bunday aloqani har bir mamlakatga avtomatik ko‘chirish mumkin emas: kreditlar iqtisodiy o‘sishga ta’sir qilishi bilan birga, iqtisodiy faollikning o‘zi ham kreditga talabni oshirishi mumkin. Shu sababli mazkur maqolada sabab-oqibat aloqasi emas, tavsifiy-statistik dinamika baholanadi.

Bernanke va Gertler (1995) moliyaviy tezlashtiruvchi mexanizm orqali qarz oluvchilarning moliyaviy holati va kredit shartlari real iqtisodiyotdagi tebranishlarni kuchaytirishi mumkinligini izohlaydi. Bu qarash kredit portfeli kengayishini muammoli kreditlar, qarz oluvchilarning daromadi, garov sifati va bank kapitali bilan birgalikda baholash zarurligini ko‘rsatadi.

Xalqaro moliya institutlarining moliyaviy barqarorlikka oid yondashuvlarida kredit o‘sishi, kredit/depozit nisbati, kapital yetarliligi va aktivlar sifati muhim kuzatuv ko‘rsatkichlari hisoblanadi. Markaziy bankning ochiq statistik jadvallari esa O‘zbekiston kredit portfelining hajmi, tarkibi va banklar bo‘yicha taqsimotini o‘rganish uchun asosiy rasmiy manbadir.

Mahalliy statistik ma’lumotlarning afzalligi — muntazam yangilanishi va rasmiy bank hisobotlariga tayanishidir. Shu bilan birga, jadval sanasi, kredit ta’rifi va qamrov doirasini hisobga olish kerak. Yil boshidagi ko‘rsatkich bilan iyun boshidagi ko‘rsatkichni yillik yakun sifatida talqin qilish mumkin emas. Ushbu maqola kredit hajmini moliyaviy vositachilik ko‘lami sifatida ko‘rib, uning o‘sishini risk va tarkibiy ko‘rsatkichlardan ajratmasdan talqin qiladi.

3. TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tavsifiy statistika, vaqt qatorlarini taqqoslash, tarkibiy tahlil va o‘sish ko‘rsatkichlarini hisoblash usullaridan foydalanildi. Ma’lumotlar Markaziy bankning 2022–2026-yillarda e’lon qilingan bank tizimi statistik jadvallaridan olindi. Taqqoslash uchun har yilning 1-yanvar holatidagi kredit portfeli hamda 2026-yil 1-iyun holatidagi ko‘rsatkich tanlandi.

Asosiy formulalar

Mutlaq o‘zgarish: $\Delta Y = Y_t - Y_{t-1}$. Bu ko‘rsatkich kredit portfeli oldingi davrga nisbatan qancha oshgan yoki kamayganini bildiradi.

Zanjirsimon o‘sish sur’ati: $T_t = (Y_t / Y_{t-1}) \times 100\%$. Foizdagi o‘sish: $g_t = [(Y_t - Y_{t-1}) / Y_{t-1}] \times 100\%$. Tarkibiy ulush: $d_i = (Y_i / Y) \times 100\%$.

Hisob-kitoblarda summalar milliard so‘mda ifodalandi, foizlar bir o‘nlik belgigacha yaxlitlandi. Rasmiy qiymatlar va muallif hisoblagan o‘sish sur’atlari farqlab berildi. 2026-yil 1-iyun ko‘rsatkichi 2025-yil 1-iyun holati bilan taqqoslanib, yillik dinamika baholandi. Bu 2026-yilning yakuniy natijasi emas.

Cheklovlar: kredit portfeli nominal summada o‘lchangan; inflyatsiya va valyuta kursidagi o‘zgarishlar alohida chiqarib tashlanmagan. Shu bois nominal o‘sish real kredit hajmi yoki kreditlarning iqtisodiyotga samarasi bilan tenglashtirilmaydi. Bir vaqt nuqtasidagi ko‘rsatkichlar mavsumiy tebranishlarni ham to‘liq aks ettirmasligi mumkin.

Mazkur metodologiya kredit hajmi bo‘yicha tavsifiy xulosa beradi. Kreditlashning yalpi ichki mahsulot, investitsiya yoki bandlikka sababiy ta’sirini aniqlash uchun qo‘shimcha ekonometrik model va kengroq ma’lumotlar zarur bo‘ladi.

4. NATIJALAR: KREDITLAR HAJMI DINAMIKASI

Markaziy bank ma’lumotlari kredit portfelining izchil kengayganini ko‘rsatadi. 2022-yil 1-yanvarda umumiy kredit portfeli 326 386 mlrd so‘m bo‘lgan bo‘lsa, 2026-yil 1-yanvarda 604 002 mlrd so‘mga yetgan. To‘rt yillik davrda nominal portfel 277 616 mlrd so‘mga, ya’ni qariyb 85,0 foizga oshgan.

Sana	Kredit portfeli, mlrd so‘m	Mutlaq o‘zgarish	Yillik o‘sish, %
01.01.2022	326 386	—	—
01.01.2023	390 049	63 663	19,5
01.01.2024	471 406	81 357	20,9
01.01.2025	533 121	61 715	13,1
01.01.2026	604 002	70 881	13,3
01.06.2026	635 978	31 976*	12,0**

*Izoh: * 2026-yil 1-yanvardan 1-iyungacha mutlaq o‘zgarish. ** 2025-yil 1-iyundan 2026-yil 1-iyungacha yillik o‘sish: 567 685 mlrd so‘mdan 635 978 mlrd so‘mga. Manba: Markaziy bank; foizlar muallif hisob-kitobi.*

2023-yil boshidagi o‘sish 19,5 foiz, 2024-yil boshidagi o‘sish 20,9 foizni tashkil etgan. Keyingi davrda yillik nominal o‘sish 13 foiz atrofida shakllangan. Bu kredit portfeli qisqarganini emas, o‘sish sur’ati oldingi yuqori ko‘rsatkichlarga nisbatan sekinlashganini anglatadi.

2026-yil 1-iyunda portfel 635 978 mlrd so‘mga yetib, bir yil avvalgi 567 685 mlrd so‘mdan 68 293 mlrd so‘mga ko‘paygan. Yillik o‘sish qariyb 12,0 foiz bo‘lgan. Yil boshidan iyun boshigacha 31 976 mlrd so‘mlik o‘sish qayd etilgan, biroq bu yarim yillik natijani to‘liq yil bilan tenglashtirish mumkin emas.

Kredit hajmi barcha ko‘rsatilgan davrlarda oshgan. Biroq o‘sish nominal ekanini alohida ta’kidlash zarur: inflyatsiya ta’siri chiqarib tashlanmagani sababli, kreditlarning real xarid qobiliyati yoki ishlab chiqarishga hissasi ushbu jadvalning o‘zidan aniqlanmaydi. Sifatni baholash uchun muammoli kreditlar, foiz stavkalari, qaytarish muddati va tarmoqlar kesimidagi ma’lumotlar ham kerak.

4.1. KREDITLAR TARKIBI: JISMONIY VA YURIDIK SHAXSLAR

Kredit portfelining tarkibi resurslar kimlarga yo‘naltirilayotganini ko‘rsatadi. 2026-yil 1-yanvar holatida jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlar 220 283 mlrd so‘m, yuridik shaxslarga ajratilgan kreditlar esa 383 720 mlrd so‘m bo‘lgan. Umumiy portfel tarkibida yuridik shaxslar kreditlari qariyb 63,5 foiz, jismoniy shaxslar kreditlari 36,5 foiz ulushga ega.

Ko‘rsatkich	01.01.2025, mlrd so‘m	01.01.2026, mlrd so‘m	O‘zgarish, %
Jami kreditlar	533 121	604 002	13,3
Jismoniy shaxslarga	177 532	220 283	24,1
Yuridik shaxslarga	355 589	383 720	7,9

Tadbirkorlikni rivojlantirish*	19 523	40 474	107,3
Ipoteka kreditlari*	67 730	79 396	17,2
Mikroqarzlar*	42 369	48 863	15,3

*Izoh: * kredit turlari Markaziy bank tasnifi bo‘yicha keltirilgan; ayrim turlar yuqoridagi toifalar ichidagi kichik segmentlardir va umumiy summaga qo‘shilmaydi. Manba: Markaziy bank, 1-yanvar 2025 va 1-yanvar 2026 holatidagi kredit turlari.*

Jismoniy shaxslarga kreditlar bir yil ichida 24,1 foizga, yuridik shaxslarga kreditlar esa 7,9 foizga oshgan. Demak, 2025-yilda aholiga ajratilgan kreditlar tezroq o‘sgan. Bu ipoteka, mikroqarz va boshqa chakana kredit segmentlaridagi talab bilan bog‘liq bo‘lishi mumkin, biroq sababni aniq belgilash uchun mahsulotlar, daromadlar va foiz stavkalari bo‘yicha qo‘shimcha tahlil talab qilinadi.

Tadbirkorlikni rivojlantirish kreditlari 19 523 mlrd so‘mdan 40 474 mlrd so‘mga oshgan. Bu sezilarli o‘sish, ammo iqtisodiy samaradorlik faqat berilgan kredit summasi bilan o‘lchanmaydi. Korxona aylanmasi, yangi ish o‘rinlari, daromad, soliq tushumi va kredit qaytimi kabi ko‘rsatkichlar ham kuzatilishi kerak.

Kredit tarkibidagi o‘zgarishlar banklar uchun chakana kredit risklarini baholash, qarz oluvchilarning daromadlarini tekshirish va kredit shartlarini shaffof tushuntirish zarurligini ko‘rsatadi. Yuridik shaxslar segmentida kreditlarning ishlab chiqarish va investitsiya loyihalariga yo‘naltirilishini ham baholash muhim.

4.2. BANKLAR MULKCHILIGI VA MOLIYALASHTIRISH MANBALARI

Kredit portfelining banklar mulkchilik shakli bo‘yicha taqsimlanishi kredit bozoridagi institutsional tuzilmani baholashga yordam beradi. 2026-yil 1-yanvarda davlat ulushi mavjud banklar kreditlari 404 469 mlrd so‘m, boshqa banklar kreditlari 199 533 mlrd so‘m bo‘lgan. Davlat ulushi mavjud banklar umumiy portfelning qariyb 67 foizini tashkil etgan.

Ko‘rsatkich	01.01.2026, mlrd so‘m	Jami ulushi
Jami banklar kreditlari	604 002	100,0%
Davlat ulushi mavjud banklar kreditlari	404 469	67,0%
Boshqa banklar kreditlari	199 533	33,0%
Jami depozitlar	417 258	100,0%

Davlat ulushi mavjud banklar depozitlari	212 671	51,0%
Boshqa banklar depozitlari	204 588	49,0%

Manba: Markaziy bankning 2026-yil 1-yanvar holatiga bank tizimi nisbiy ko‘rsatkichlari. Ulushlar muallif tomonidan hisoblangan.

Kreditlar taqsimotida davlat ulushi mavjud banklarning ulushi depozitlardagi ulushidan yuqoriroq. Bu kreditlashning bir qismi depozitlardan tashqari manbalar orqali ham moliyalashtirilishi mumkinligini ko‘rsatadi. Biroq faqat ushbu jadval asosida aniq manbalarni belgilab bo‘lmaydi; banklar balansining boshqa moddalari ham ko‘rilishi lozim.

Kreditlar/depozitlar nisbati banklarning kreditlash faolligini mijozlar depozitlari bilan taqqoslaydi. 2026-yil 1-yanvarda tizim bo‘yicha bu ko‘rsatkich 145 foiz, davlat ulushi mavjud banklarda 190 foiz, boshqa banklarda 98 foiz bo‘lgan. 2026-yil 1-iyunda umumiy ko‘rsatkich 138 foizga tushgan; tegishli bank guruhlari bo‘yicha 176 va 97 foiz qayd etilgan.

Kredit/depozit nisbati 100 foizdan yuqori bo‘lishi o‘z-o‘zidan to‘lovga qobiliyatsizlikni anglatmaydi. Uni boshqa moliyalashtirish manbalari, likvid aktivlar, majburiyatlar muddati va kapital bilan birga talqin qilish lozim. Shu bilan birga, barqaror depozit bazasi muhim, chunki qisqa muddatli majburiyatlar hisobidan uzoq muddatli kreditlar berish likvidlik riskini oshirishi mumkin.

Amaliy jihatdan banklar bo‘yicha kredit va depozit ko‘rsatkichlarini bir xil sana kesimida taqqoslash, kredit portfelining muddati va valyuta tarkibini ochiqlash foydali bo‘ladi.

4.3. HUDUDIY TAQSIMOT VA KONSENTRATSIYA

Kreditlarning hududiy taqsimoti moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlari mamlakat bo‘ylab bir xil emasligini ko‘rsatishi mumkin. Markaziy bank ma’lumotlariga ko‘ra, 2025-yil 1-dekabrda jami kredit portfeli 595 309 mlrd so‘m bo‘lgan. Shundan Toshkent shahri hissasiga 280 535 mlrd so‘m to‘g‘ri kelgan.

Hudud	Kredit portfeli, mlrd so‘m	Jami ulushi
Toshkent shahri	280 535	47,1%

Farg‘ona viloyati	32 601	5,5%
Samarqand viloyati	30 347	5,1%
Toshkent viloyati	27 846	4,7%
Qashqadaryo viloyati	27 012	4,5%
Andijon viloyati	26 559	4,5%
O‘zbekiston bo‘yicha jami	595 309	100,0%

Manba: Markaziy bank, bank tizimining hududlar bo‘yicha kredit va depozitlari, 2025-yil 1-dekabr. Ulushlar muallif hisob-kitobi.

Toshkent shahri kredit portfelining qariyb 47,1 foizini jamlagan. Bu yuqori konsentratsiya poytaxtda korporativ bosh ofislar, xizmatlar, savdo, yirik loyihalar va bank infratuzilmasi to‘planganligi bilan bog‘liq bo‘lishi mumkin. Biroq kredit portfelining hududiy joylashuvi mablag‘lardan yakuniy foydalanish hududini doim ham to‘liq aks ettirmaydi: korxona bosh ofisi Toshkentda bo‘lib, loyiha boshqa viloyatda amalga oshirilishi mumkin.

Hududlar o‘rtasidagi tafovutni baholashda aholi soni, hududiy yalpi mahsulot, faol korxonalar, investitsiyalar, bank filiallari va kreditga talabni hisobga olish kerak. Faqat mutlaq kredit summasi asosida hududlarning moliyaviy imkoniyatlari haqida qat’iy xulosa chiqarish yetarli emas.

Hududiy kreditlashni yaxshilash uchun kichik va o‘rta biznesning moliyaviy hisobotlarini tayyorlash ko‘nikmalarini kuchaytirish, kafillik mexanizmlarini takomillashtirish, kredit arizalarini raqamli ko‘rib chiqish va viloyatlar kesimida kredit natijalarini ochiq e’lon qilish maqsadga muvofiq. Statistikani aholi jon boshiga kredit, hududiy yalpi mahsulotga nisbatan kredit va kichik biznes kreditlari ulushi bilan boyitish tahlilni mazmunli qiladi.

5. MUHOKAMA

Tahlil O‘zbekiston bank tizimida kreditlash ko‘lami kengayganini ko‘rsatadi. 2022-yil boshidan 2026-yil boshigacha kredit portfeli nominal hisobda qariyb 85 foizga oshgan. Shu bilan birga, yillik o‘sish sur’ati 2023–2024-yillar boshidagi qariyb 20 foizlik darajadan 2025–2026-yillar boshida 13 foiz atrofidagi darajaga o‘tgan. Buni kreditlashning mutlaq qisqarishi emas, o‘sish sur’atining sekinlashishi sifatida talqin qilish to‘g‘riroq.

Jismoniy shaxslarga kreditlar tezroq o‘sgan. Chakana kreditlash aholining uy-joy, ta’lim, transport va boshqa ehtiyojlarini moliyalashtirishi mumkin. Shu bilan birga, qarz oluvchining umumiy qarz yukini hisobga olmasdan kredit berish to‘lov intizomiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Banklar daromadning bugungi miqdori bilan birga uning barqarorligi va boshqa majburiyatlarni ham baholashi lozim.

Tadbirkorlik kreditlarining tez o‘sishi biznesni moliyalashtirish imkoniyatlari kengayganini ko‘rsatishi mumkin. Lekin kredit miqdori natijadorlikning o‘zi emas. Samaradorlikni baholash uchun korxonalar aylanmasi, qo‘shilgan qiymat, yangi ish o‘rinlari, eksport, soliq tushumlari va kredit qaytimi kabi ko‘rsatkichlar bilan bog‘langan kuzatuv zarur.

Davlat ulushi mavjud banklarning kredit portfelidagi ulushi yuqori. Bu davlat dasturlarini amalga oshirishda muhim bo‘lishi mumkin, biroq kredit resurslarini taqsimlashda bozor tamoyillari, riskka mos narxlash va banklararo raqobat ham ahamiyatli. Xususiy banklar ishtirokining kengayishi xizmatlar xilma-xilligi va innovatsiyalarni rag‘batlantirishi mumkin.

Toshkent shahri kredit portfelidagi katta ulush moliyaviy faollikning geografik jamlanganini ko‘rsatadi. Hududiy tafovutni kamaytirishda kreditni ma’muriy tarzda taqsimlashdan ko‘ra, biznes loyihalarining bank talablariga mosligini oshirish, ishonchli moliyaviy ma’lumotlar va kafillik infratuzilmasini rivojlantirish muhim.

Tadqiqot cheklovlari

Maqolada nominal kredit summalari ishlatilgani sababli inflyatsiyadan tozalangan real dinamika hisoblanmadi. Kreditlar hajmi va iqtisodiy o‘sish o‘rtasidagi sababiy bog‘liqlik ham baholanmadi. Keyingi tadqiqotlarda kreditlar/YaIM nisbati, real foiz stavkalari, muammoli kreditlar va tarmoqlar kesimidagi ma’lumotlar asosida regressiya yoki panel tahlilini qo‘llash mumkin.

6. XULOSA VA TAKLIFLAR

Birinchidan, bank tizimining kredit portfeli 2022-yil 1-yanvardagi 326 386 mlrd so‘mdan 2026-yil 1-yanvarda 604 002 mlrd so‘mga yetgan. Bu davrda nominal o‘sish qariyb 85,0 foizni tashkil qilgan. 2026-yil 1-iyunda portfel 635 978 mlrd so‘mga yetib, 2025-yilning shu sanasiga nisbatan 12,0 foizga oshgan.

Ikkinchidan, yillik o‘sish sur’atlari 2023–2024-yillar boshida yuqoriroq bo‘lgan, 2025–2026-yillarda esa 13 foiz atrofida shakllangan. Bu nominal dinamika bo‘lib, inflyatsiya ta’sirini chiqarib tashlamaydi. Uchinchidan, 2026-yil 1-yanvarda jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlar bir yil ichida 24,1 foizga, yuridik shaxslarga kreditlar 7,9 foizga oshgan. Tadbirkorlikni rivojlantirish kreditlari toifasida ham sezilarli o‘sish kuzatilgan.

To‘rtinchidan, davlat ulushi mavjud banklar umumiy kredit portfelining taxminan 67 foizini tashkil etgan. Bank tizimida kreditlar/depozitlar nisbati 2026-yil iyunida 138 foiz bo‘lgan. Beshinchidan, 2025-yil 1-dekabr holatida Toshkent shahri mamlakat kredit portfelining qariyb 47,1 foizini jamlagan. Hududiy konsentratsiyani to‘g‘ri baholash uchun kredit summalarini aholi, hududiy yalpi mahsulot va biznes faolligiga nisbatan hisoblash lozim.

Amaliy takliflar

1. Markaziy bank va tegishli tashkilotlar kredit portfeli bo‘yicha ochiq ma’lumotlarni tarixiy qatorlar va metodologik izohlar bilan yagona, yuklab olish oson formatda taqdim etishi kerak.

2. Banklar kredit hajmi bilan birga muammoli kreditlar, qaytarish ko‘rsatkichlari, kreditlar muddati va valyutasi, tarmoqlar hamda hududlar bo‘yicha taqsimotni muntazam tahlil qilishi lozim.

3. Chakana kreditlashda qarz oluvchining qarz yuki va to‘lov qobiliyatini baholashga ustuvor ahamiyat berish, kredit shartlarini sodda va tushunarli tilda ochiqlash zarur.

4. Hududiy kreditlashni rivojlantirish uchun kichik biznesning moliyaviy hisobotlari sifatini oshirish, kafillik vositalari va raqamli skoring imkoniyatlarini kengaytirish maqsadga muvofiq.

5. Kelgusi tadqiqotlarda inflyatsiya hisobga olinishi, kreditlarning YaIM va investitsiyalarga nisbati hisoblanishi hamda iqtisodiy natijalar bilan bog‘liqligi ekonometrik usullarda tekshirilishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Information on main indicators of banking sector: 1 January 2023 and 1 January 2024.https://cbu.uz/en/statistics/bankstats/1569882/
2. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Information on main indicators of banking sector: 1 January 2024 and 1 January 2025.https://cbu.uz/en/statistics/bankstats/2123880/
3. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Information on the types of loans: 1 January 2025 and 1 January 2026.https://cbu.uz/en/statistics/bankstats/3326290/
4. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Information on relative indicators of banking system: 1 January 2025 and 1 January 2026.https://cbu.uz/en/statistics/bankstats/3326288/
5. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Information on relative indicators of banking system: 1 June 2025 and 1 June 2026.https://cbu.uz/en/statistics/bankstats/4058417/
6. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Information on total loans and deposits by regions: 1 December 2025.https://cbu.uz/en/statistics/bankstats/3182887/
7. Bernanke, B. S., Gertler, M. (1995). Inside the Black Box: The Credit Channel of Monetary Policy Transmission. Journal of Economic Perspectives, 9(4), 27–48.https://doi.org/10.1257/jep.9.4.27
8. King, R. G., Levine, R. (1993). Finance and Growth: Schumpeter Might Be Right. The Quarterly Journal of Economics, 108(3), 717–737.https://doi.org/10.2307/2118406

9. Levine, R. (1997). Financial Development and Economic Growth: Views and Agenda. Journal of Economic Literature, 35(2), 688–726.